

Valtiovarainministeriö

STM; Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että lakia virvoitusjuomaverosta muutetaan terveysperusteiseen suuntaan niin, että vahvistetaan veroon liittyvää terveysohjausta. Vero porrastettaisiin nykyisen kahden veroluokan sijaan kuuteen veroluokkaan. Veroa kannettaisiin ehdotuksen mukaan jatkossa myös yli viiden litran vähittäispakkauksista. Veron piiristä poistettaisiin kiinteät juoma-ainekset. Lisäksi vain luontaista sokeria sisältävät marja-, kasvis- ja hedelmämeheit kuuluisivat jatkossa alimpaan veroluokkaan, samoin kuin sokerittomat tuotteet.

Pyydettyä lausuntonaan sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa virvoitusjuomaveroon liittyvän terveysohjauksen vahvistamista. Ehdotukseen liittyy myös muutoksia, jotka eivät tue terveystavoitteita. Ministeriö pitää myös tärkeänä, että hallitusohjelman kirjaukset kansanterveyttä edistävästä verotuksesta toteutuisivat ja jatkossa valmisteltaisiin veromalli, jolla veropohjaa laajennetaan terveysperusteisesti myös muihin elintarvikeryhmiin.

Ehdotuksen mukaan valmistevero porrastetaan jatkossa sokeripitoisuuden mukaan kuuteen veroluokkaan. Virvoitusjuomavero porrastettiin kahteen tasoon vuonna 2014. Sen jälkeen veron korotukset vuosina 2019 ja 2020 kohdistettiin pääosin sokeripitoisiin tuotteisiin. Tämä on terveystavoitteiden mukaista ja ohjannut myös kulutusta sokerittomiin juomiin. Nyt esitetty porrastus todennäköisesti edistää tuotemuokkausta, vähemmän sokeria sisältävien tuotteiden saatavuutta ja sokeripitoisia tuotteita käyttävien siirtymistä vähemmän sokeria sisältäviin juomiin, mistä todennäköisesti saadaan terveyshyötyä. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa veron porrastamista, joskin tutkimusnäyttöä optimaalisesta määrästä veroluokkia ja sopivista kynnysarvoista on niukalti.

Ehdotukseen sisältyy myös muutoksia, jotka eivät tue terveystavoitteita. Verotuksen piiristä on tarkoitus poistaa kiinteät juoma-ainekset. Tämä on heterogeeninen tuoteryhmä, jossa on monenlaisia tuotteita mehuista urheilu- ja energiajuomiin. Monet näistä juoma-aineksista sisältävät runsaasti sokeria, joten niitä tulisi kohdalla yhdenmukaisesti käyttövalmiiden tuotteiden kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että kiinteät juoma-ainekset palautetaan veron piiriin.

Ehdotus muuttaa myös lisättyä sokeria sisältämättömien marja- ja hedelmäjuomien sekä niistä tehtyjen tiivisteiden kohtelua verrattuna nykyiseen veromalliin. Uuden ehdotuksen mukaan ne olisivat samassa verokategoriassa kuin sokerittomat virvoitusjuomat eli maksaisivat vähemmän veroa kuin vastaavan sokerimäärän sisältävät virvoitusjuomat. Marja- ja hedelmäjuomissa on toki hyödyllisiä ravintoaineita, mutta niiden sisältämä luontainen sokeri sisältää energiaa yhtä lailla kuin lisätty so-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

keri. Jos tavoitteena on vähentää liiallista energian saantia ja lihavuutta tulisi myös marja- ja hedelmämeijerijäätelöiden verotus porrastaa sokeripitoisuuden mukaan. Lisäksi tiivisteiden jättäminen alimpaan verokategoriaan luo myös toimijoille mahdollisuuden lisätä juoman kokonaissokeripitoisuutta tiivisteiden avulla ilman veroseuraamuksia.

Lisättyä tai luontaista sokeria sisältävien hedelmä- ja marjameijerijäätelöiden verotus virvoitusjuomien rinnalla on osa myös maailman terveysjärjestö WHO:n suosituksia lihavuuden ehkäisemiseksi ja kansanterveyden parantamiseksi. WHO:n komission raportti vuodelta 2017 lasten lihavuuden eliminoimiseksi nostaa esiin erityisesti sokeripitoisiin juomiin kohdennetut verot. Elintarvikkeiden hintoihin vaikuttaminen verojen ja tukien avulla sisältyy myös WHO:n uusiin lihavuuden ehkäisyn ja hoidon suosituksiin

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö toteuttaisi myös Sanna Marinin hallitusohjelman kirjaukset siitä, että selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön kansanterveyttä edistävä vero. Budjettineuvotteluissa kirjattiin vaiheittainen eteneminen, jonka mukaan virvoitusjuomamaveron terveysperusteiseksi muuttamisen jälkeen valmistellaan veromalli, jolla veropohjaa laajennetaan terveysperusteisesti myös muihin tuoteryhmiin. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmis antamaan asiantuntijatukea tähän työhön ja ehdottaa, että terveysperusteisen veron valmisteluun ja seurantaan nimetään laaja-alainen asiantuntijatyöryhmä.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Neuvotteleva virkamies

Sirpa Sarlio

VN/599/2022-STM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: